

Videocamera's zijn tegenwoordig handzaam en redelijk betaalbaar. Menig natuur­ liefhebber heeft zo'n apparaat in bezit, maar daarmee maak je nog niet zomaar een natuurfilm. Een gesprek met KNNV'er en ervaringsdeskundige Winfried van Meerendonk. "Dat beweeglijke en onvoorspelbare vind ik aantrekkelijk."

Tekst Caroline Elfferich
Beeld Winfried van Meerendonk,
Hanneke Hoogvliet

Stad vol leven

KNNV maakt natuurfilm in Zoetermeer

Voor een vogelcursus was ik jaren geleden op zoek naar filmbeelden van de balts van de wilde eend. Omdat ik dergelijke beelden niet kon vinden (computers bestonden nog niet) ben ik een dag op pad geweest om eendenbalts te filmen, samen met een vriend die een videocamera kon lenen van de vakgroep Dierenecologie in Leiden. Het was een spontane actie, vrijwel zonder voorbereiding. Na een dag vol frustraties hadden we enkele minuten rondzwemmende eenden in beeld, maar geen seconde baltsgedrag. Na deze dag was ik een illusie armer en een ervaring rijker!

“Met droge kattenbrokjes kreeg ik de egel wel mooi in beeld”

Uiteindelijk vond ik iemand die een zelfgemaakt filmpje van futenbalts kon laten zien op de vogelcursus. Ik was onder de indruk van zijn prestatie, maar mijn cursisten vonden de beelden maar matig. Door de schitterende natuurfilms van de BBC zijn we

verwend en ligt de lat voor de aspirant natuur­ filmer onvoorstelbaar hoog. Tegenwoordig zie je soms op tv hoe zo'n natuurfilm wordt gemaakt: 'The making of...'. Daardoor krijg je een impressie hoeveel moeite het kost om enkele seconden natuurfilm vast te leggen, maar zelf doen maakt altijd nog een diepere indruk.

Februari 2011 maak ik kennis met Winfried van Meerendonk. Hij vertelt dat hij betrokken is geweest bij de productie van een natuurfilm, daar wil ik meer van weten! Enkele maanden later vraag ik hem in zijn huis in Zoetermeer naar zijn filmervaringen.

Ben je beroepsmatig bezig met het filmen van de natuur?

“Nee, ik heb biologie gestudeerd in Leiden en geef vier dagen in de week biologieles op een middelbare school. Het filmen doe ik in mijn vrije tijd, de veldbiologie is mijn hobby. Ik ben voorzitter van de Vogelwerkgroep Zoetermeer en lid van KNNV afdeling Zoetermeer. Deze KNNV afdeling heeft op initiatief van Annet de Jong in 2010, het 'Jaar van de biodiversiteit' een film uitgebracht, om voor een

groot publiek aanschouwelijk te maken wat er aan biodiversiteit te zien is in een stad als Zoetermeer. De film verscheen in 2010 en kreeg de titel: 'Zoetermeer, een stad vol leven. Biodiversiteit van een groeikern'. Aan deze film heb ik een bijdrage geleverd.”

Wat was jouw betrokkenheid bij deze film?

“Ik heb filmopnames gemaakt van dieren en planten. De mooiste fragmenten zijn in de film verwerkt. Maar... zo'n film maak je niet in je eentje! Er waren veel mensen bij betrokken, waaronder: een professionele filmer, een stadsecoloog, een tekstschrijver en een medewerker NME (Natuur en Milieu Educatie), die zich tevens als fondswerver heeft ingezet. De professionele filmer, Bie Muusze, heeft het merendeel van de filmbeelden gemaakt en hij heeft de film gemon­ teerd bij Toonbeeld.net filmproducties.

Met Bie heb ik veel samengewerkt, onder andere bij het selecteren van de filmfrag­ menten. Van hem kreeg ik een digitale video­ camera met statief te leen en later ook een richtmicrofoon: zo'n groot pluizig ding aan een hengel. Het was prettig om deze appara-

FILM OVER BIODIVERSITEIT VAN ZOETERMEER

In 2010 bracht de KNNV afdeling Zoetermeer een film uit over de biodiversiteit in Zoetermeer. Het aantal inwoners in deze groei-kern nam in 45 jaar tijd toe van 9000 naar 120.000. Dat brengt veel beton en baksteen met zich mee, maar in het stadsontwerp is wel bewust rekening gehouden met groen. Met fraaie filmbeelden vanuit een helikopter

is te zien hoe stadsparken en plantsoenen zijn vervlochten met de bebouwing. Natuur is niet alleen te zien in parken. Ook in 'adoptiegroen', een stukje openbaar groen dat burgers in overleg met de gemeente, inrichten en onderhouden om de natuurwaarde te verhogen. In de film komt een stukje adoptiegroen in beeld en... natuurlijk veel planten en dieren!

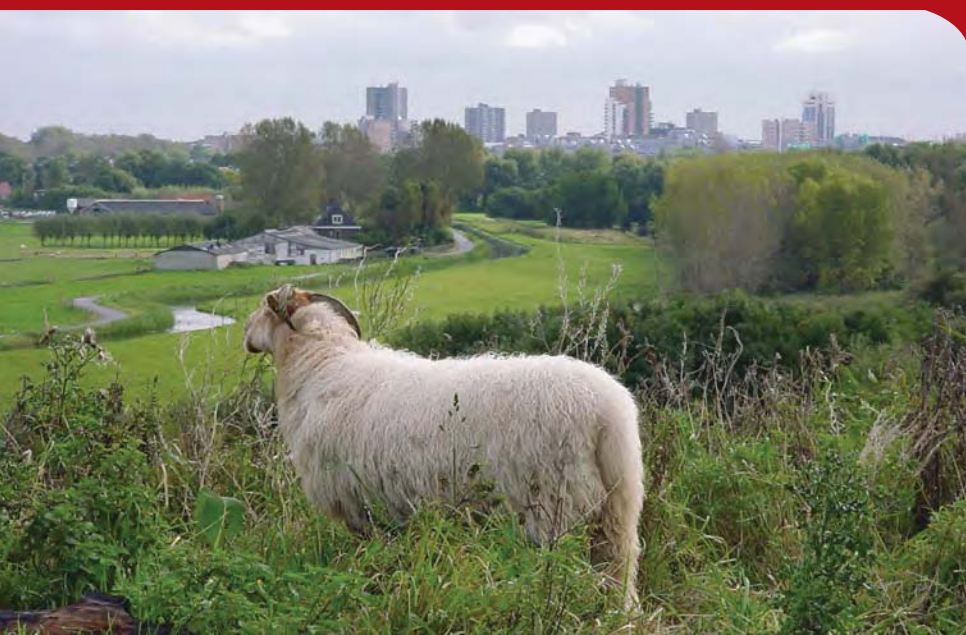
De film 'Zoetermeer, een stad vol leven. Biodiversiteit van een groei-kern' is te bestellen door € 10,- over te maken op postrekeningnummer 794368 ten name van A. Janssen te Zoetermeer onder vermelding van adres en telefoonnummer.

Links - Te land, te water, en in de lucht: de filmers hebben Zoetermeer van alle kanten in beeld gebracht.

Midden - Winfried van Meerendonk: "Met videobeelden van de vuurlibel had ik de eerste met beeld gedocumenteerde waarneming van deze soort voor Zoetermeer."

Rechts - Met 120.000 inwoners kent Zoetermeer toch nog het nodige groen.

tuur een poosje bij de hand te hebben, zodat ik direct aan de slag kon als er zich een leuk onderwerp aandeed, bijvoorbeeld tijdens de invasie van distelvlinders in 2009."

Hoe ga je te werk als je een natuuronderwerp wilt filmen?

"De videocamera en het bijbehorende statief zijn tamelijk zwaar. Het is geen apparatuur waar je een eind mee gaat lopen. Van tevoren moet je goed bedenken wat je wilt gaan filmen, dan kun je daarvoor een opstelling maken op de juiste plek en tijd. Omdat ik al vele jaren waarnemingen doe in de natuur weet ik vrij goed wat ik waar kan verwachten op welk moment. Over het algemeen heb ik vrij duidelijk in mijn hoofd wat ik op film wil zetten. Vaak is het niet de eerste keer raak en moet ik meerdere pogingen wagen, maar uiteindelijk lukt het meestal wel om de gewenste beelden te filmen."

Welke onderwerpen film je graag?

"Persoonlijk heb ik een voorkeur om dieren te filmen. Dat bewegelijke en onvoorspelbare vind ik aantrekkelijk. Ik heb vrij veel

opnames gemaakt van insecten, waaronder vlinders en libellen. Van de libellen heb ik diverse algemene soorten gefilmd, zoals de vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*) en de variabele juffer (*Coenagrion pulchellum*), maar ook de zeldzame vuurlibel (*Crocothemis erythraea*). Het was tamelijk bijzonder dat ik de vuurlibel kon filmen, want het was de eerste met filmbeelden en foto's gedocumenteerde waarneming van deze soort voor Zoetermeer!

Verder heb ik enkele zoogdiersoorten gefilmd, waaronder konijnen en een egel. Het viel me op dat er 's ochtends vroeg op een bepaald parkeerterrein in de stad veel konijnen waren te zien. Daar ben ik met de camera gaan staan. Omdat ik mij de hele tijd niet bewoog verloren ze hun aandacht voor mij en kwamen ze voldoende dichtbij om goede opnames te maken. De egel heb ik in mijn tuin gefilmd. Aanvankelijk probeerde ik het dier te volgen met de camera, maar hij liep zo snel dat ik hem niet scherp in beeld kreeg. Bovendien verbleef hij vaak in te hoge vegetatie om zichtbaar te zijn. Uiteindelijk heb ik droge kattenbrokjes neer-

gelegd en toen kreeg ik de egel wel mooi in beeld. De eetgeluiden waren dusdanig dat ik de richtmicrofoon heb gebruikt om ze vast te leggen!"

Wat komt er nog meer bij kijken als je een film maakt?

"Nadat de filmbeelden zijn gemaakt ben je nog lang niet klaar. Uit het beschikbare materiaal moet je de beste stukken selecteren en die samenvoegen. Je moet een verhaallijn volgen om de kijker te blijven boeien. Als de film is gemonteerd komt er gesproken tekst en muziek bij. Tekst kun je toevoegen als 'voice-over', maar je kunt ook iemand in beeld brengen die iets vertelt over de natuur. We hebben geprobeerd een bekende Nederlander zover te krijgen dat hij de teksten voor de 'voice over' insprak, maar dat is niet gelukt. Uiteindelijk heeft Bie deze teksten ingesproken. Daarnaast geef je met extra geluiden (die je zelf kunt opnemen) en muziek (op maat gemaakt door een componist) de film meer sfeer. Al met al komt er heel wat bij kijken bij de productie van een natuurfilm!"